

Medo, de creatie van een ‘arbeidersheld’

Oisterwijker Mamed Mamedov (1923-2003), beter bekend onder zijn bijnaam ‘Medo’, is sinds woensdag vereeuwigd in een kunstwerk, film én straatnaambord. Terwijl jarenlang in het villadorp Oisterwijk straatnamen slechts gegeven werden aan burgemeesters, pastoors, fabrieksdirecteuren en artsen, valt nu de eer te beurt aan een schoenmaker en pupillentrainer van volksvoetbalclub Nevelo. En Medo was ook nog eens fervent aanhanger van Joop den Uyls PvdA én verdediger van de Sowjet-Unie omdat ‘daar de straten schoon bleven en de criminaliteit laag’. Toch gingen woensdag in het Oisterwijkse raadhuis niet de rode vaandels voorop. De regie bij de onthulling van de gedenktekens voor ‘arbeidersheld’ Medo was stevig in handen van de Azerbeidjaanse overheid, minister Gerd Leers en burgemeester Hans Janssen, die Medo neerzetten als ‘modelburger’ voor integratie.

Leers is de man van ‘regels zijn regels’, zoals bleek bij het Kamerdebat over Mauro en onlangs nog toen hij een Irakese moeder uit Helvoirt wilde uitzetten. Burgemeester Hans Janssen ontraadde de Oisterwijkse gemeenteraad met klem een motie voor een Kinderpardon voor jonge asielzoekers omdat de raad zich niet met (inter)nationale politiek moest bezighouden. Merkwaardig in het licht van de historie van Medo’s Odyssee. Die begon in 1942 in Azerbeidzjan (destijds onderdeel Sowjet-Unie) toen Medo in het Rode Leger werd ingelijfd. Een jaar later was hij krijgsgevangene van de Duitsers. Hij en zijn kameraden kregen de onmogelijke keuze tussen verhongeren in een kamp of dienstneming bij de Wehrmacht. Met flinke tegenzin werden ze door de Duitsers in Oisterwijk ingezet bij munitietransporten. Kort voor de bevrijding van Oisterwijk doken ze onder. De Nederlandse overheid kwam echter met de geallieerden overeen dat alle Sowjet-militairen aan Stalin uitgeleverd zouden worden. Ze werden in verzamelkampen geïnterneerd en wie vluchtte liep het risico op een kogel. Ook Medo moest op transport naar een kamp bij Brussel. ‘Regels zijn regels’. Maar juist omdat ‘modelburger’ Medo de regels niet loyaal nakwam en tijdens het transport vluchtte, én omdat gewone Oisterwijkers zich wel ontfermden over deze slachtoffers van internationale afspraken, is Medo een van de weinigen die na 1945 in Nederland bleef en kon integreren. De meeste anderen wachtte bij terugkeer in de Sowjet-Unie het werkkamp. Want Stalin beschouwde het je krijgsgevangen laten nemen als landverraad. Ondanks zijn vaste baan als schoenmaker en zijn huwelijk (1951) met een Oisterwijkse meisje, zou de overheid Medo pas op 12 oktober 1955 het Nederlanderschap verlenen.

De Azerbeidjaanse overheid maakt nu van Medo een ‘Azerbeidjaanse held en welbekend lid van de antifascistische beweging’. Wat grootse woorden voor de Oisterwijkse Azerbeidjanen die na ‘Dolle Dinsdag’ hun oude Duitse wapens aanboden aan het lokale verzet. De vraag is of het Azerbeidjaanse regime primair geïnteresseerd is in de historie van Medo óf in verbeterde relaties met het Westen. Het regime ligt herhaaldelijk onder vuur van Amnesty vanwege schending van de mensenrechten en dus is de creatie van een modeloorlogsheld een opstapje naar betere betrekkingen met Europa. Toen burgemeester Janssen vorig jaar op uitnodiging van de Azerbeidjaanse overheid in Baku verbleef, stonden de kranten daar bol van superlatieven die Janssen over de economische potentie van het land zou hebben gesproken. We moeten niet aan (inter)nationale politiek willen doen, behalve blijkbaar als economische belangen in het geding zijn.

Arme Medo, ‘a working class hero is something to be’.

Ad van den Oord

Ad van den Oord is historisch publicist en auteur van diverse boeken en artikelen over de Tweede Wereldoorlog in Oisterwijk